

ženke, kojima su jaja nasilno skinuta ispod repa. Prema takvim lovcima će se postupati strogo.

Prije otpreme treba rakove na nekoliko sati ranije vaditi iz vode (barke), da se ocijede i osuše. Ovaj postupak je također jako osjetljiva stvar i potrebno je mnogo pažnje da se rakovi sprema za otpremu onako, kako treba, da ne bi za vrijeme transporta ugibali u većem broju. Time rakolovac i otpremnik sam sebi nanosi štetu, jer uginuli rakovi se ne primaju niti priznaju kod obračuna.

Sušenje se obavlja na ovaj način: Pripreve se prikladni sanduci u koje se stavi sloj mahovine, a na sredinu jutena vreća. Na vreću se lagano istresaju rakovi. Obično se oni samo razidu po svim stranama sanduka, koji mora biti prostran. Oni, koji ostanu ležati zgureni ili nepomični na sredini, obično brzo ugibaju, jer su slabi i nisu podesni za otpremu. Mogu poslužiti za potrošnju u mjestu ili se mogu oporaviti u barki, u koliko ne ugnu. Ovakve rakove ne valja stavljati među zdrave i otporne u košare za otpremu, jer će doskora uginuti, a od jednog uginulog lako mogu da oko njega uginu još nekoliko. Dobro osušene rakove treba pakovati u košare do težine od 5 kg netto sadržine. Košarice ne smiju biti pregusto pletene, da rakovi ne dobiju dosta zraka. Već je rečeno da je pakovanje najosjetljiviji dio postupka s rakovima, koji mora biti prilagođen vremenskim prilikama. Osnovno je da rakovi prije pako-

vanja budu temeljito osušeni u zasjenjenoj prostoriji bez zapare. Najpovoljnija je temperatura oko 15 stupanja, a ljeti oko 20. Trajanje sušenja ljeti 8—12 sati, a u proljeće i jesen 24 sata pa i više. Prilagoditi se treba temperaturi zraka i vode u to doba. Košarice za pakovanje moraju biti po dnu obložene sa slojem suhe šumske mahovine, u debljini do jednog prsta. Na tu mahovinu se slažu rakovi sa podvijenim repom, trbuhom dolje, a leđima gore. Treba paziti da se rakovi ne prevrću, jer će za vrijeme transporta uginuti najprije oni, koji su okrenuti na leđa. Oznor na rakove opet se stavi sloj mahovine nešto deblji, da se ograniči njihovo kretanje, prodiranje sunčanih zraka, kiše i t. d. za vrijeme prevoza. Napunjena košarica se poklopi te ovako spakovane dvije košarice čine jedan vez, koji se čvrsto žicom uveže unakrst, da se ne raspadne kod prevoza. Prema željezničkim propisima treba na svaki vez staviti točnu adresu, kako se pošiljka upućuje.

Pri prevozu na želj. stanicu treba izbjegavati sunce, te košarice u svakom slučaju pokriti granjem ili laganim ponjavom te izbjegavati treskanje u kolima. Pošiljke treba uvijek predavati najbržom vezom, i ne štediti na tarifi. Sve su željezničke stanice upoznate sa načinom predaje pošiljaka, koje se imaju zaprimati prevoznicom K. 99 sa oznakom ubrzanj brzovoz, gdje postoje brzi vozovi.

S. K.

Masovno ugušivanje riba u rijeci Treski i Vardaru

Od oslobođenja do danas, po drugi put se događa »senzacija« da svi građani, naseljenici duž Vardara, crpu ribe iz reke. Mnogo njih kada su 6. IX. čuli saopštenje po radiju da će se izvršiti čišćenje veštačkog jezera kod hidrocentrale »Matka«, naročito su se i pripremili za bogati lov. Poznato im je već bilo iskustvo iz 1946. godine, da kada se čisti jezero šta se zbiva s ribom.

A šta se je dogodilo 1946. godine i 6. i 7. IX. 1947. Usled velike količine nagomilanog mulja u jezeru, prilikom pražnjenja i čišćenja istog, nastalo je veliko zamuljivanje reke Treske i Vardara nizvodno od ušća reke Treske pa do ispod Velesa. Kao posledica tog jakog zamuljivanja nastalo je masovno ugušivanje riba u obim rekama. Šteta koja je time počinjena ribarstvu u pomenutim vodama je ogromna. Može se slobodno reći da je oca 90% ribe i ribljeg podmlatka uništeno. Ovakav odnos prema ribarstvu predstavlja nešta što se ne može rečima izraziti. U svim naprednim zemljama se donose specijalne mere i izgrađuju specijalni uredi za zaštitu i unapređenje ribarstva, a kod nas se događa da i ono malo što imamo ne znamo ili ne ćemo da sačuvamo.

Petogodišnji plan je postavio pred nas velike zadatke povećanja riblje produkcije. Mi plan moramo ostvariti, pošto je on realan i pošto su naše vode produktivne, te racionalnim iskorišćavanjem njihovog produktiviteta, možemo se nadati ne samo da ćemo plan ispuniti, nego i prebaciti. Međutim, kod ovakvog besmislenog uništavanja riba, od strane lica koja nisu pozvana do izvesne stepeni da zaštite ribu (hidrotehničari i inženjeri) postavlja se pred nas pitanje: hoćemo li moći vršiti pravilno regulisanje ispunjenja Petogodišnjeg plana riblje proizvodnje u pomenutim vodama? Jasno je, da se o tome mora promisliti i donijeti čas prije zaključak, kojim bi se uregulirali

ovakvi slučajevi. Ovo u toliko prije što je Petogodišnjim planom predviđena izgradnja još nekoliko novih manjih i većih akumulacionih bazena. Ako se ovako produži, da se svake godine uništava ogromne količine riba i ribljeg podmlatka, u 1951. godini možemo bacati mreže u potpuno praznu vodu, kao što je sada slučaj posle ovog događaja. A to nije naš cilj. Mi trebamo ići za tim, da sa izgradnjom akumulacionih bazena i drugih hidroobjekata ne uništavamo ribe, nego naprotiv, da podižemo ribarstvo, zavodeći racionalno gospodarenje u tim bazenima. Moramo vaspitati naše ljude, podići njihovu svest za ribarstvo i ubediti ih, da je moguća i izgradnja hidroobjekata i očuvanje ribarstva, samo razume se koordiniranim radom i racionalnim gospodarenjem.

U konkretnom gore navedenom slučaju ćemo se pomoći na taj način, da u najskorije vreme izvršimo poribljavanje postradalih voda reke Treske i Vardara i da se to poribljavanje produži sistematski za duži niz godina. Istovremeno će se ispitati mogućnost zabrane lova nekih plemenitih vrsta riba u pomenutim vodama, za izvestan period vremena. Uporedo s time, organi hidrogradnje moraću ubuduće čišćenje akumulacionog bazena »Matka« vršiti samo pri visokom vodostaju, kako bi velike vode izvršile razređivanje mulja. Takođe, ako nastaje veliko zamuljivanje u jezeru, t. j. veliko nagomilavanje mulja u toku jedne godine, trebaće da se čišćenje akumulacionog bazena vrši dva ili više puta godišnje.

Sprovođenje ovih mera će biti neophodno potrebno, ako želimo da pravilno ispunjavamo preuzete obaveze u Petogodišnjem planu i sprovedemo mere unapređenja ribarstva.

K. Apostolski